

2. Кунцевич В. О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки / В. О. Кунцевич // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 7(37). – С. 123–130.
3. Герасимчук Н. Тенденції розвитку промисловості України на сучасному етапі / Н. Герасимчук // Економіка України. – 2009. – № 13. – С. 24–30.
4. Козик В. В. Проблеми формування національної промислової політики України / В. В. Козик // Вісн. НУ “Львівська політехніка”. – Л., 2010. – № 527. – С. 17–20.

УДК 330.341.1(477)

О. Ю. НОВОДОН
Хмельницький національний університет

МЕТОДИ ОЦІНКИ ЗНАНОГО РОЗВИТКУ НА МІКРОРІВНІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

Досліджено існуючі методи оцінки нематеріальних активів підприємств, проведена вартісна оцінка величини інтелектуального капіталу машинобудівних підприємств України за коефіцієнтом Тобіна та за методом надлишкових прибутків, обґрунтована необхідність розробки та апробації методики оцінки розвитку економіки знань на мікрорівні.

Existing methods of assessment of enterprise's intangible assets are analyzed, valuable assessment of Ukrainian engineering enterprise's intellectual capital for Tobin's q and the method of excess profits is done, the necessity for elaboration and approbation methodologies of assessment the development of knowledge based economy at the macro level is substantiated.

Ключові слова: знання економіка, нематеріальні активи, інтелектуальний капітал.

Вступ. Вкладення ресурсів у розбудову та активізацію певного напрямку розвитку підприємства, регіону та країни в цілому передбачає подальше кількісне вимірювання ефективності провадження зазначених процесів, міри віддачі залучених активів, визначення їх впливу на основні показники діяльності об'єкту дослідження та пошук резервів підвищення ефективності заходів з підтримки цього напрямку. Зокрема, це стосується і залучення коштів у розвиток процесів становлення економіки, що базується на знаннях, як на мікрорівні, так і на мезо- та макрорівнях.

На сьогодні практика проведення оцінки ефективності розвитку знанневої економіки на вітчизняних підприємствах відсутня, що пояснюється, з одного боку, несистемністю досліджень економіки знань на мікрорівні в Україні, а з другого – відірваністю бізнес-середовища країни від досягнень науки.

З огляду на те, що консолідація зусиль держави та приватного сектора у напрямі реалізації стратегії розвитку на базі знань забезпечить двосторонні вигоди в контексті підвищення конкурентоздатності суб'єктів як макро-, так і мікрорівнів, державна підтримка розбудови знанневої економіки повинна супроводжуватись ініціативами підприємств по ідентифікації та розвитку знань, створення на їх базі ключових компетенцій, які в кінцевому рахунку набуватимуть вигляд інновацій.

Метою роботи є вивчення методів оцінки процесу створення доданої вартості за допомогою постійних розробок та нових способів задоволення запитів споживачів шляхом роботи в умовах самонавчачої організації.

Аналіз останніх публікацій. На сьогодні немає загальноновизнаного підходу до оцінки розвитку економіки знань на мікрорівні. Існує багато методик оцінки нематеріальних активів підприємства, його інтелектуального капіталу, інноваційного потенціалу тощо, які передбачають розрахунок лише значень, що характеризують стан неречових фондів підприємства. Зокрема, методи кількісної оцінки нематеріальних активів підприємства запропоновані у працях Г. Азгальдова, Н. Карпової, Ю. Гавриленко, А. Галстяна, А. Козирьова, В. Макарова, Б. Милльнера, Н. Чеботарьова та ін. [1, с. 88–114; 2, с. 3–5; 3, с. 65–153; 4, с. 135–136; 5, с. 136–140].

Однак, жодна із запропонованих методик не дозволяє визначити динаміку зрушень, які забезпечують розбудову економіки знань на мікрорівні, а також вплив перебігу інноваційних процесів на інші системи підприємства та, як результат, на основні показники діяльності організації.

Основні результати досліджень. Для інтегральної вартісної оцінки величини інтелектуального капіталу у західній економічній літературі, а також в практичній діяльності багатьох фірм Заходу та Сходу застосовується коефіцієнт Тобіна – відношення ринкової ціни компанії до ціни заміщення її реальних активів: будівель, споруд та запасів. Ринкова ціна компанії може бути визначена на основі даних про капіталізацію фірми, які базуються на оцінках фондового ринку [6, с. 119].

Інформація про капіталізацію низки компаній міститься у відкритій фінансовій звітності, однак це стосується обмеженого кола підприємств, головним чином активних учасників фондового ринку. З метою вивчення інструментарію оцінки економіки знань на мікрорівні, який може бути використаний на практиці, визначимо коефіцієнт Тобіна у 2010 році для машинобудівних підприємств України, по яким наявна інформація про їх капіталізацію (табл. 1) [7; 8].

Розрахунок коефіцієнта Тобіна для машинобудівних підприємств України

Назва підприємства, його місцезнаходження	Капіталізація, млн грн	Балансова вартість активів, млн грн	Коефіцієнт Тобіна
ПАТ "Турбоатом" (м. Харків)	2640,6033	1671,990	1,579
ПАТ "Криворізький завод гірничого машинобудування" (м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область)	83,2550	55,051	1,512
ПАТ "Криворізький центральний рудоремонтний завод" (м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл.)	98,0993	119,454	0,821
ПАТ "ОВО "Холодмаш" (м. Одеса)	16,5127	24,003	0,688
ПАТ "Дніпровагонмаш" (м. Дніпропетровськ)	582,2530	974,148	0,598
ПАТ "НВП "Смілянський електромеханічний завод" (м. Сміла, Черкаська область)	53,6130	105,884	0,506
ПАТ "Полтавський турбомеханічний завод" (м. Полтава)	88,9574	226,906	0,392
ПАТ "Мотор Січ" (м. Запоріжжя)	2306,5689	6153,764	0,375
ПАТ "Тепловозоремонтний завод" (м. Полтава)	69,8934	209,091	0,334
ПАТ "Слов'янський завод високовольтних ізоляторів" (м. Слав'янськ, Донецька область)	13,8555	54,524	0,254
ПАТ "Дніпропетровський стрілочний завод" (м. Дніпропетровськ)	89,0992	477,187	0,187
ПАТ "Український графіт" (м. Запоріжжя)	49,2290	914,811	0,054
ПАТ "Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе" (м. Харків)	4,3501	613,72	0,007

За даними таблиці можна висновувати, що для більшості машинобудівних підприємств, що аналізувалися, коефіцієнт Тобіна менший за 1, що говорить про те, що ці компанії мають негативну величину інтелектуального капіталу. Це пояснюється недоліками у системі елементів, що забезпечують становлення економіки знань на мікрорівні (таких як стратегія підприємства в цілому, організаційна структура, корпоративна культура, навчання персоналу, лідерство), які не працюють на нагромадження капіталу, а навпаки його зменшують.

З метою визначення ступеня глобальності проблеми низького рівня інтелектуального потенціалу українських компаній за коефіцієнтом Тобіна (питання в низьких значеннях показника саме для підприємств машинобудівної галузі країни чи для економіки України в цілому) постає необхідність у розрахунку коефіцієнту Тобіна для компаній секторів знань (зокрема, інформаційно-комунікаційного, банківського і фінансового сектора, сфери здоров'я). Знов ж таки вибірку підприємств для такого аналізу проведено за принципом наявності відкритої інформації про їх капіталізацію. Вихідні дані для визначення коефіцієнту Тобіна наведені у таблиці 2, безпосередньо розрахунок показника здійснено за вищеописаним алгоритмом [7; 8].

Розрахунок коефіцієнта Тобіна для підприємств секторів знань (2010 р.)

Назва підприємства, його місцезнаходження	Сектор знань	Капіталізація, млн грн	Балансова вартість активів, млн грн	Коефіцієнт Тобіна
ПАТ "Фармак" (м. Київ)	Фармацевтика	1236,444	1254,092	0,986
ПАТ "Укртелеком" (м. Київ)	Зв'язок	9409,9396	10476,765	0,898
ПАТ "Автоальянс XXI століття" (м. Київ)	Фінансові послуги	6,9492	13,918	0,499
ПАТ "УкрСиббанк" (м. Харків)	Банківська діяльність	11193,6	46234,326	0,242
ПАТ "НАСК "Оранта" (м. Київ)	Послуги страхування	209,44	1154,473	0,181
ПАТ "Банк "Фінанси і Кредит" (м. Київ)	Банківська діяльність	1340,0	21860,906	0,061
ПАТ КБ "Форум" (м. Київ)		283,0525	14021,108	0,020
ПАТ "Гемопласт" (м. Білгород-Дністровський, Одеська область)	Охорона здоров'я	1,2824	546,147	0,002

Проведені розрахунки показали, що навіть для компаній секторів знань коефіцієнт Тобіна менший за 1, що сигналізує про наявність проблем у підприємств, що аналізуються, адже традиційно даний показник для підприємств таких сфер діяльності в рази перевищує 1. Це дозволяє зробити висновок про те, що на українських підприємствах домінуючими факторами виробництва так і залишились природні ресурси, капітал і праця, саме вони визначають здатність компанії генерувати грошові потоки, знання ж поки що не виступають головним чинником капіталізації компаній.

Такий висновок тягне за собою і інший: якщо основним ресурсом економіки виступають матеріальні чинники (природні ресурси, капітал і праця), на макрорівні це є ознакою індустріального суспільства, така незначна частка інтелектуальної складової у вартості компаній не ілюструє становлення в Україні економіки, що базується на знаннях. Оскільки в країні проголошено перехід економіки на інноваційні рейки, важливим є підтримка не лише інституцій продукування знань, але й їх комерціалізації, за таких умов капіталізація українських підприємств зросте і за рахунок нематеріальних активів.

Таким чином, можна припустити, що вартість більшості підприємств України, в тому числі машинобудівних, формується головним чином матеріальними активами, при цьому інтелектуальний чинник відіграє менш значущу роль.

Б. Мільнер [4, с. 135–136], для вимірювання нематеріальних активів пропонує, крім коефіцієнта Тобіна використовувати один з наступних методів кількісних оцінок:

– прямого інтелектуального капіталу. Такі оцінки відображають вартість нематеріальних активів, визначаючи спочатку їх різні компоненти, потім ці компоненти оцінюються всі разом чи окремо;

– капіталізації ринку. Такі оцінки підраховуються в результаті визначення різниці між ринковою капіталізацією компанії і вартістю цінних паперів її акціонерів. Один з підходів – визначення відношення ринкової ціни (акції) до її бухгалтерської оцінки. Інший – відношення ринкової вартості цінних паперів фірми до відновної вартості її активів;

– окупність активів. Фокусується на середній величині доходів від нематеріальних активів. Отримані до сплати податків доходи компанії поділяються на середню величину матеріальних активів. Результат порівнюється з середнім об'ємом продукції компанії, а різниця потім множиться на середню величину матеріальних активів, щоб отримати середній річний дохід від нематеріальних активів;

– рахункових карт. Визначаються різні індикатори або показники ряду компонентів нематеріальних активів. Вони можуть бути представлені у вигляді чисельних рахункових карт, а також графічно.

Вибір одного з цих методів як інструменту оцінки нематеріальних активів індивідуальний для конкретного підприємств, конкретні умови та завдання дослідження диктують вибір того чи іншого методу вимірювання. Крім зазначених методів, економісти [1, с. 88–114; 2, с. 3–5; 3, с. 65–153; 5, с. 136–140] виділяють групи методів оцінки нематеріальних активів за підходами, наведеними у таблиці 3.

На практиці нематеріальні активи найчастіше оцінюються за допомогою методів дохідного підходу, в зв'язку з цим здійснено оцінку нематеріальних активів підприємств машинобудівної галузі України, які були об'єктом проведеного вище аналізу, за допомогою методу надлишкових прибутків за алгоритмом, запропонованим Н. Чеботарьовим [5, с. 139–140]:

Таблиця 3

Підходи до оцінки нематеріальних активів підприємства	
Підхід	Метод оцінки
Дохідний	Надлишкових прибутків
	Дисконтування грошових потоків
	Звільнення від роялті
	Перевага у прибутках
Затратний	Вартість створення
	Виграш у собівартості
Ринковий (порівняльний підхід)	

1. Розрахунок чистої вартості матеріальних активів шляхом вирахування із загальної вартості активів організації за балансом балансової вартості нематеріальних активів за допомогою таблиці 4 [7; 8].

2. Визначимо показник прибутку від чистої вартості матеріальних активів (середньогалузеву прибутковість активів) за декілька минулих періодів по галузі машинобудування за даними вказаної таблиці.

Таблиця 4

Розрахунок середньогалузевого прибутку від чистої вартості матеріальних активів підприємств машинобудування України (2008–2010 рр.)

Рік	Балансова вартість активів, тис. грн	Балансова вартість нематеріальних активів, тис. грн	Чиста вартість матеріальних активів, тис. грн	Валовий прибуток, тис. грн	Прибутковість матеріальних активів, %
1	2	3	4	5	6
ПАТ "Укрелектроапарат" (м. Хмельницький)					
2008	125636	559	125077	50518	40,4
2009	132113	390	131723	16809	12,8
2010	133365	297	133068	39033	29,3
ПАТ "Кам'янець-Подільськільмаш" (м. Кам'янець-Подільський)					
2008	7560	0	7560	611	8,1
2009	7888	0	7888	498	6,3
2010	8468	0	8468	508	6,0
ПАТ "Шепетівський завод культиваторів" (м. Шепетівка)					
2008	39755	1	39754	-1061	-2,7
2009	38712	1	38711	-1141	-2,9
2010	38130	1	38129	-1684	-4,4
ПАТ ХЗКПУ "Призма-Прес" (м. Хмельницький)					
2008	15941	63	15878	3326	20,9
2009	12744	61	12683	3158	24,9
2010	12166	58	12108	1007	8,3

1	2	3	4	5	6
ПАТ "Темп" (м. Хмельницький)					
2008	28131	7149	20982	3656	17,4
2009	30782	6763	24019	4385	18,3
2010	33369	6382	26987	11350	42,1
ПАТ "Термопластавтомат" (м. Хмельницький)					
2008	29565	1	29564	-2727	-9,2
2009	24623	1	24622	-2126	-8,6
2010	14058	0	14058	-570	-4,1
ПАТ "Пульсар" (м. Шепетівка)					
2008	15298	1	15297	32	0,2
2009	13962	0	13962	5	0
2010	13363	0	13363	16	0,1
ПАТ "Турбоатом" (м. Харків)					
2008	1400508	1057	1399451	121468	8,7
2009	1460073	1277	1458796	221688	15,2
2010	1671990	1661	1670329	366783	22,0
ПАТ "Криворізький завод гірничого машинобудування" (м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл.)					
2008	51041	1090	49951	8407	16,8
2009	52488	1090	51398	1666	3,2
2010	55051	1090	53961	9540	17,7
ПАТ "Криворізький центральний рудоремонтний завод" (м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл.)					
2008	107630	28	107602	470	0,4
2009	126176	0	126176	22	0
2010	119454	0	119454	-35	0
ПАТ "ОВО"Холодмаш" (м. Одеса)					
2008	22933	35	22898	197	0,9
2009	22991	32	22959	-75	-0,3
2010	24003	32	23971	-40	-0,2
ПАТ "Дніпровагонмаш" (м. Дніпропетровськ)					
2008	671282	1807	669475	342424	51,1
2009	539422	1453	537969	-55354	-10,3
2010	974148	1106	973042	449638	46,2
ПАТ "НВП "Смілянський електромеханічний завод" (м. Сміла, Черкаська обл.)					
2008	124105	534	123571	23367	18,9
2009	107105	470	106635	26509	24,9
2010	105884	114	105770	25533	24,1
ПАТ "Полтавський турбомеханічний завод" (м. Полтава)					
2008	384968	156	384812	34054	8,8
2009	242282	267	242015	27419	11,3
2010	226906	2601	224305	39098	17,4
ПАТ "Мотор Січ" (м. Запоріжжя)					
2008	3537314	548	3536766	729868	20,6
2009	4223091	839	4222252	1608176	38,1
2010	6153764	1394	6152370	2335243	38,0
ПАТ "Тепловозоремонтний завод" (м. Полтава)					
2008	274863	52	274811	31318	11,4
2009	250900	46	250854	1220	0,5
2010	209091	39	209052	-7134	-3,4
ПАТ "Слов'янський завод високовольтних ізоляторів" (м. Слав'янськ, Донецька обл.)					
2008	44527	278	44249	13473	30,4
2009	50596	254	50342	-908	-1,8
2010	54524	230	54294	6952	12,8
ПАТ "Дніпропетровський стрілочний завод" (м. Дніпропетровськ)					
2008	232880	267	232613	48872	21,0
2009	257020	234	256786	51975	20,2
2010	477187	1345	475842	184488	38,8
ПАТ "Український графіт" (м. Запоріжжя)					
2008	656433	552	655881	143115	21,8
2009	617999	475	617524	222041	36,0
2010	914811	413	914398	221799	24,3
ПАТ "Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе" (м. Харків)					
2008	726436	39	726397	44876	6,2
2009	641605	2064	639541	-19423	-3,0
2010	613720	1491	612229	12976	2,1
Середньогалузеве значення					13,23

Середньогалузеву прибутковість матеріальних активів визначаємо на основі показника валового прибутку як грошового виразу вартості знов створеної продукції, оскільки цей показник найточніше відображатиме міру віддачі матеріальних активів. Альтернативою даному показнику міг стати чистий прибуток підприємства, який враховує, окрім іншого, ще й суми податкових платежів. Однак, оскільки правила оподаткування чітко визначені законодавством України, а саме Податковим кодексом України, підприємство немає правових інструментів впливу на величину сплачуваних податків (крім зміни бази оподаткування), в тому числі через матеріальні активи. З іншого боку, вплив матеріальних активів на усі складові показника валового прибутку є очевидним.

3. Розрахуємо розмір очікуваного прибутку від вартості матеріальних активів підприємства шляхом множення середньогалузевого прибутку від чистої вартості матеріальних активів на величину цих активів.

4. Визначимо “надлишковий прибуток” як різницю між фактичними регулярно отримуваними прибутками підприємства (по звіту про фінансові результати) та сумою прибутку, яку можна було б очікувати тільки у результаті використання чистих матеріальних активів підприємства.

5. Розрахуємо вартість нематеріальних активів підприємства шляхом капіталізації потоку надлишкового прибутку через його ділення на коефіцієнт капіталізації. При оцінці гудвілу потенційні інвестори розраховують очікуваний майбутній прибуток протягом терміну, який, як правило, не перевищує 5 років. За таких умов ставка капіталізації визначається як величина, зворотна кількості років, що приносять надлишковий прибуток, тобто при 5-річному терміні вона складатиме 20 % ((1:5)·100 %).

Заключні етапи оцінки нематеріальних активів підприємств за методом надлишкових прибутків здійснено за допомогою таблиці 5.

Таблиця 5

**Оцінка нематеріальних активів підприємств машинобудування України
за методом надлишкових прибутків станом (на 2010 р.)**

Назва підприємства, його місцезнаходження	Очікуваний прибуток від вартості матеріальних активів, тис. грн	Валовий прибуток, тис. грн	“Надлишковий прибуток”, тис. грн	Вартість нематеріальних активів, тис. грн
ПАТ “Укрелектроапарат” (м. Хмельницький)	17604,9	39033	21428,1	107140,5
ПАТ “Кам’янець-Подільськсільмаш” (м. Кам’янець-Подільський)	1120,3	508	-612,3	-3061,5
ПАТ “Шепетівський завод культиваторів” (м. Шепетівка)	5044,5	-1684	-6728,5	-33642,5
ПАТ ХЗКПУ “Пригма-Прес” (м. Хмельницький)	1601,9	1007	-594,9	-2974,5
ПАТ “Темп” (м. Хмельницький)	3570,4	11350	7779,6	38898
ПАТ “Термопластавтомат” (м. Хмельницький)	1859,9	-570	-2429,9	-12149,5
ПАТ “Пульсар” (м. Шепетівка)	1767,9	16	-1751,9	-8759,5
ПАТ “Турбоатом” (м. Харків)	220984,5	366783	145798,5	728992,5
ПАТ “Криворізький завод гірничого машинобудування” (м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область)	7139,0	9540	2401	12005
ПАТ “Криворізький центральний рудоремонтний завод” (м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область)	15803,8	-35	-15838,8	-79194
ПАТ “Одеське виробниче об’єднання “Холодмаш”	3171,4	-40	-3211,4	-16057
ПАТ “Дніпровагонмаш” (м. Дніпропетровськ)	128733,5	449638	320904,5	1604523
ПАТ “НВП “Смілянський електромеханічний завод” (м. Сміла, Черкаська область)	13993,4	25533	11539,6	57698
ПАТ “Полтавський турбомеханічний завод”	29675,6	39098	9422,4	47112
ПАТ “Мотор Січ” (м. Запоріжжя)	813958,6	2335243	1521284	7606422
ПАТ “Тепловозоремонтний завод” (м. Полтава)	27657,6	-7134	-34791,6	-173958
ПАТ “Слов’янський завод високовольтних ізоляторів” (м. Слав’янськ, Донецька обл.)	7183,1	6952	-231,1	-1155,5
ПАТ “Дніпропетровський стрілочний завод” (м. Дніпропетровськ)	62953,9	184488	121534,1	607670,5
ПАТ “Український графіт” (м. Запоріжжя)	120974,9	221799	100824,1	504120,5
ПАТ “Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе” (м. Харків)	80997,9	12976	-68021,9	-340110

Джерело: розраховано автором за даними [7; 8].

За результатами проведеного дослідження можемо висновувати про негативний вплив нематеріальних чинників половини досліджуваних підприємств на їх дохідність, що вимагає проведення заходів з нарощування нематеріальних активів та підвищення ефективності їх використання.

З семи машинобудівних підприємств Хмельниччини, що аналізувалися, лише два мають позитивне значення нематеріальних активів. Це свідчить про несприятливі умови для розвитку економіки знань у Хмель-

ницькій області, відсутність підтримки знаннєвого розвитку регіональною владою збільшують існуючі економічні диспропорції між областю та іншими регіонами, особливо промислово розвиненими, тим самим ставлячи підприємства Хмельниччини в нерівні умови у порівнянні з підприємствами інших регіонів України.

Загалом у використаній методиці оцінки нематеріальних активів є суттєвий недолік, пов'язаний з неточністю визначення предмету оцінки. Вважаємо, що визначення вартості нематеріальних активів через “надлишковий прибуток” є дещо некоректним, адже такий показник характеризує не стільки рівень нематеріальних активів, скільки ефективність їх експлуатації.

Крім того, вартість нематеріальних активів підприємств за цією методикою варіюється в залежності від вибірки підприємств, за якою оцінюється середньогалузева прибутковість матеріальних активів. Так, оскільки з 20 компаній, що аналізувались, сім – підприємства машинобудівної галузі Хмельниччини, які головним чином показують нижче середніх результати діяльності, середньогалузевий прибуток від чистої вартості матеріальних активів підприємств машинобудування був менший, аніж у випадку формування вибірки з підприємств східних та південних регіонів України, або за умов рівномірного за географічною ознакою вибору підприємств. Це і стало причиною того, що на фоні підприємств Хмельницької області, компанії індустріальних регіонів України отримали вищі значення результативного показника.

Висновки. Отже, керівництво вітчизняних машинобудівних компаній не приділяє належної уваги питанням оцінки рівня розвитку економіки знань на мікрорівні, більш того на більшості підприємств відсутні елементи системи управління знаннями, практично несформована належна організаційна структура, корпоративна культура та інші елементи системи, що забезпечують становлення знаннєвої економіки.

Певною мірою це пояснюється відсутністю прикладної чіткої системи оцінки економіки знань на мікрорівні, яка б не лише передбачала визначення вартості нематеріальних активів підприємства, а й забезпечувала формування системи показників і методів кількісного виміру знань, проведення комплексного аналізу інноваційної системи, в тому числі в частині визначення успішності організації на шляху розбудови знаннєвої економіки на мікрорівні та впливу даних трансформацій на підприємство як систему та на результативні показники його діяльності. Такий аналіз буде підставою для розробки заходів з усунення “вузьких місць”, подолання супротиву інноваціям для ефективного управління знаннями на підприємстві.

З огляду на зазначене, розробка та апробація методики оцінки розвитку економіки, що базується на знаннях, на мікрорівні буде предметом досліджень.

Література

1. Азгальдов Г. Г. Оценка стоимости интеллектуальной собственности и нематериальных активов / Г. Г. Азгальдов, Н. Н. Карпова. – М. : РИО МАОК, 2006. – 400 с.
2. Методические рекомендации по оценке стоимости интеллектуальной собственности / [Ю. Гавриленко, А. Галстян, К. Калтахчан, В. Тер-Маргарян]. – Ереван : Центр развития оценки, 2003. – 26 с.
3. Козырев А. Н. Оценка стоимости нематериальных активов и интеллектуальной собственности / А. Н. Козырев, В. Л. Макаров. – М. : Интерреклама, 2003. – 352 с.
4. Мильнер Б. Управление интеллектуальными ресурсами // Вопросы экономики. – 2008. – № 7. – С. 129–140.
5. Чеботарев Н. Ф. Оценка стоимости предприятия (бизнеса) : учебник / Н. Ф. Чеботарев. – М. : “Дашков и К^о”, 2009. – 256 с.
6. Доклад о развитии человеческого потенциала в Российской Федерации за 2004 год / под общ. ред. проф. С. Н. Бобылева. – М. : Весь Мир, 2004. – 160 с.
7. Фондовый рынок України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fundmarket.ua>.
8. ДУ “Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України” SMIDA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua>.

УДК 65.011.56

Н. І. ФЕДИНЕЦЬ
Львівська комерційна академія

УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ОРГАНІЗАЦІЇ НА ОСНОВІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Описано сучасні інформаційні технології управління змінами в організації. Визначено чинники ефективності впровадження змін ІТ-менеджерами, зазначено необхідні вимоги до керівників ІТ-служб.

We describe the modern information technology change management in organizations. The reasons of efficiency and changes of IT managers, specified requirements for managers of IT-services.

Ключові слова: зміни, управління змінами, інформаційні технології, ІТ-менеджер.

Вступ. Сьогодні багато керівників вітчизняних організацій набули широких знань у сфері інформатики, природно ставляться до застосування інформаційних технологій в управлінні. Цим, зокрема, пояснюється той